

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre..... 16 kor.
Negyedévre..... 4 "

Helyben házhoz hordva:

Egész évre..... 20 kor.
Negyedévre..... 5 "

Vidékre postán szállítva:

Egész évre..... 24 kor.
Negyedévre..... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.A szerkesztőség kérésre visszadátol
vagy megörzésére nem vállalkozik.Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Az aligmultból.

Ide s tova három éve lesz, hogy a függetlenségi alkotmánypárt és néppárt koalíciója megtörtént s a Fehérváry-kabinet, amelyet darabont-kormányának neveztek, megszűnt — parlament nélkül kormányozni,

A Lajthántul rendes szokás az, hogy ha parlamenti felelős miniszteriummal nem lehet kormányozni, hát hivatalnok miniszteriumot állítanak be és ez ott olyan jól beválik, mintha parlamentáris miniszterium volna.

Nálunk ilyen eset még csak egyszer történt, akkor, amikor az országgyűlést karhatalommal kergették szét és a magyar állam kormányzására a Fehérváry-kabinet és ebben annak rosz szelleme, Kristóffy József vállalkozott.

A vén katona, b. Fehérváry Géza csakhamar megunta a kormányzást, de tőle menekülni nem tudott, mert a bécsi politika megkövetelte tőle, hogy úgy álljon helyt, mintha a csataterén, az ellenséggel szemközt volna.

Az akkori miniszterek sehogysen tudták magukat beletalálni a helyzetbe, egyik a másik után menekült, egyedül Kristóffy nyult ahhoz az eszközhöz, ami csakhamar polgárháboruba hajtotta volna a nemzetet.

Kristóffy volt az, aki a magyar nemzet ellen, a magyar állam egyetemével a nemzetközi szocialistákat és a földművelőkből alakult parasztpártot, ez utóbbit a csabai népvészér, Achim András vezetésével szembe állította.

A meggyőződés, hogyha veszélyes, tisztelettel ugyan, de ártalmatlanná teendő.

Kristóffy működése a legveszélyesebbek közé tartozott azért, mert tényeiben épen nem tisztelhető indok játszott szerepet.

Nemcsak hatáskört adott a nemzetközi szocialistáknak, hanem őket másképpen is támogatta, hogy a magyar állam vármegyéinek ellenállását megtörje.

Ebbe a helyzetbe enged bepillantást az a bünper, melyet Achim András, a csabai parasztpárt vezére, Mayer Jenő csabai hírlapíró ellen azért indított, mert ez azt híresztelte Achimról, hogy báró Fehérváry Gézától, Kristóffitól és Kaffka államtitkártól, a parasztpárt izgatásainak céljaira pénzt kapott.

Nohát Kaffka László, a mikor a budapesti büntető járásbírósa a vádlott kérelmére, tanunak beidézte, azt vallotta, hogy Achimnak az országos radikális párt pénztárából 200 forintot adott s amint tudja, ugyanabból a pénztárból még egyezer forintot kapott Achim.

Hogy Achim ugyancsak tudott köve-

telőzni, bizonyítja az a levél, melyet Kaffka 1906. június 23-ról írt Achim sürgetésére s amelyben igéri, hogy amint a pártkassza fizetéképes lesz, az Achim által igényelt 210 frtot megfizeti és panaszkodik Kaffka, hogy ő már annyi áldozatot hozott szent ügyeknek, hogy többre nem képes.

Tanuképen volt megidézve a vén Katona b. Fehérváry Géza is, aki azonban mig egyik nyilatkozatában határozottan megtagadta azt, hogy az 1906. évi választások idejében Achim Andrásnak választási célokra 16,000 koronát küldött volna, másik nyilatkozatában tiltakozott az ellen, hogy tanuképen megidéztesék, de különben, ezentul megtagad minden vallomást.

Kristóffy kihallgatni nem lehetett, mivel veszélyesen beteg.

Ha most már figyelembe vesszük Polónyi Géza volt igazságügyminiszter leleplezéseit, ezekből főleg a paktum ama pontjára tekintünk, hogy a darabont-kormány tagjait ténykedésükért felelőségre vonni nem lehet, agyunkban ama gondolat születik meg, hogy a háttérben olyan dolgok lehetnek, a miket a magyar nemzet előtt feltárni nem tanácsos.

Az Achim—Mayer-féle ügy erős világitásban állítja elénk Kristóffy politikáját, mert a hatalom szava lábra állíthatja a

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A szellőztető.

Kis helyőrségünk társadalmának góc pontja a Kaszinó volt.

Számos tégas, fényes és kényelemmel berendezett helyiség.

Ide jártunk mi hadnagyocskák melegedni, mert az akkori gázsiból fára még nem tellet. Ide járt az arany ifjuság a 32 levelű bibliát forgatni, mert akkorában kávéház a városkában még nem létezett. A látogatók tömeges kontingensét azonban a házas emberek szolgálattá, kik a puha, édes otthonból, a családi boldogság elől ide menekültek.

Ezen taltengő látogatottság következménye volt, hogy a látóhatár csakhamar áthatolhatatlan füst fellegekbe borult elannyira, hogy a tők ászt, a makk ásztól alig lehetett megkülönböztetni.

Persze akkor még az idősebb urak öblös tajtékpipákkal jártak fel, egy része pedig a a kaszinó pipatóriumon elhelyezett csibukokból pöfékelte az illatos muskotályt és szüz csonkinkánit.

A legmodernebb szellőztető készülék alkalmazása sem vált be s e téren minden kísérlet meddő maradt.

Általános panasz közben szóvá tettem, hogy bécsi vezényeltetésem alkalmával egy paizliban láttam egy készüléket, mely valósággal nyelte a füstöt s a levegő mégis alpesi tisztaságu volt, holott a helyiség mindég tömve volt némettel.

Az egész készülék pedig abból állott, hogy a kályha fölött a kéménybe egy kerek lék volt vágva s alatta egy gázláng pislogott.

Telefonszerűleg terjedt el ez a hír a kaszinóban és csakhamar határozatba ment, hogy bárba huncut a német, ezt a találmányát végső kísérletként magunkévá tesszük.

A kivitelnék azonban egy akadály volt. Városunk ugyanis akkor még petroleum korszakát élte, gáz tehát nem volt. A szakemberek úgy vélték ezen a hiányon segíteni, hogy folyékony gázt fogunk alkalmazni.

Másnap meg is jelentek a kőművesek és vágták a lékeket. Azután egy inzseller tagtársunk szerkesztett egy olyan elmés készüléket, melylyel a gázzal telt mécseket a nyílásokba fel lehetett vontatni.

A szellőztetők másnap már működésben voltak, kitűnően beváltak s a kaszinó nekem jegyzőkönyvileg köszönetet szavazott, az asszonyok azonban a pokol fenekére kívántak engemet, mert kaszinónknak ezen korszakot alkotó napján a férj urak mind kimaradtak.

Történe esen egy Csényi nevű hadnagyunk, — ki egy sebesülése folytán 4 hétig nyomta az ágyat — ezen a napon mondott bucsut nyoszolyájának és másnap siett fel a kaszinóba melegedni.

Ez volt a kezdete későbbi komplikációknak, mert a hadnagy sebtét, az akkor felfedezett jodaformmal kezelték a felcserek s így a kaszinó csak hamar penetráns büzzel telt meg.

Mindenki tüszögött és általános zür zavar kezdődött, valamennyien a szellőztetőt okolták. Nyomban összeverődtek a szakfertiak, hu-

zogatták le s föl a mécseket, vizsgálgatták nem szivárognak-e, lehasaltak a földre és szagláldoztak, hogy a folyadékból nem cseppen-e padlóra. A nyomozás azonban eredménytelen maradt, végül a szakvélemény oda irányult, hogy bizonyára a szolga csepegtette el a gázt a mécsesek töltögetése alkalmával.

A fergeteg tehát ellene fordult és szidták, mint a bokrot.

A riadalom naponta, — ahogy Csényi belépett — ismétlődött és az agyon zaklatott erre felmondott, több kaszinó tag pedig javaslatot tett, hogy a nekem jegyzőkönyvileg szavazott köszönet vonassék vissza.

Erre én az egész társaságot provokáltam, Csényi pajtásomat azonban nem árultam el sőt arra buzdítottam, hogy most már tetőtől-talpig kenekedjék be.

A tanács ujjalag összeült és halálra ítélte a szellőztetőt.

A kőművesek már berendeltették, hogy a lékeket ismét berakják, a mécseket rögtön leaggatták és sutba dobálták.

Ugyanekkor csörtetett be Csényi hadnagy s midőn a szolga köpenyet lesegítette megcsapta az orrát az ismert büz. Liptenyomon követte tehát és folyton körül szaglásztta.

Orcája ezen felfedezésre izibe fuderült és melegiben jelentette a közelben állóknak, hogy nem a szellőztetőben van a hiba hanem a hadnagy olyan kárny szagu.

Futottüként terjedt e az ötöm hír s miközben Csényi neki gyürkőzött billiárdozásnak sejeleme sem volt róla, hogy a tagok csoportonként jönnek-mennek es körül szima-

társadalom ellenes bűnös szenvedélyeket, s amikor büntellenségről biztosítja is azokat, maga felett gyújtja fel a lakóházát, pedig a társadalom még mindig nem olyan bűnös Magyarországon, hogy azt felforgatni és kiirtani kellene.

És hogyha a hatalomszó mellett a fenálló kormányhatalom még vagyoniilag, pénzübeli segélyvel is támogatja a felforgató eszméket, már ezzel többet tett, mint sem tényei felett egyszerűen napirendre térni lehetne.

Mayer Jenő az ő híresztgetéseivel Achim ellen fordult, támadását azzal tetézte, hogy Achim a kapott pénzt nem arra a célra fordította, amire adta volt, hanem eltette.

Ez ebben az ügyben teljesen mellékes dolog, még komoly kritika tárgyává sem tehető; kapta mert adták, soha sem kérdézték, hogy mi lett vele.

Ámde a pénz felülről jött, a parlamenti kormány nem léteben kormányozó férfiakról, kiknek kötelességük lett volna, a magyar államot a békés megoldás és jólét felé vezetni, e helyett a társadalom mindig elégtelen elemeit hatalomszóval biztatták, pénzübeli segélyvel támogatták a magyar társadalom ellen.

És ezek voltak a magyar király tanácsadói!

Minő mérhetetlen sebek voltak azok amiket a darabont-kormány férfiai a nemzet testén ütöttek!

Mily magasztos önfeláldozással kellett a koalíció tagjainak arra az utra lépniök, hogy a darabont-kormány által ütött sebeket saját személyükkel, saját egyéniségük nimbuszával takargassák.

Avagy volt-e párt, a koalíció pártján kívül, amely a magyar állam vezetését átvehette volna!

tolják ötet. Végül a város tudós patyikusa ki-
sütötte, hogy ez az illatszert nála is kapható és
jodofornak hívják.

Ekkor jelent meg a színen elnökünk és
nyomban közölték vele a kázust. Csényi az
asztalra hasalva éppen egy mester lökemethez
készült, közben nagyokat fújt.

Ezen előnyös helyzetet használta fel elnökünk és a hadnagy fölé hajolt. A következő pillanatban — mintha acélrugó lendítette volna — elkapta tar fejét, befogta az orrát és nagyokat prüszkolt.

Patyikusunk tudományát fitogtatva, szakszerűen magyarázta, hogy ez bizony jodoform, nagyságos uram.

— Micsoda?! Jodoform? — ismételte elnökünk kétkedőleg. No én ezt a szagot mostanáig sokkal közönségesebb néven ismertem, volt azonban benne valami idegen vegyület is, ez lehet jodoform.

Csényi tehát nem kerülte el sorsát, mert másnap a rapportnál az Obester azzal rontott neki, hogy:

— Maga kátrány depó, mivel kenekedik? olyan büzt terjeszt, mint egy görény.

Csényi kicsinylőleg nézett végig az ezredesen megjegyzvén, hogy ezen szagot minden művelt embernek ismernie kell, mert ez a modern sebészet legújabb vívmánya és áldása az emberiségnek.

— No hát én meg azt mondom, hogy a kaszinó legújabb vívmánya az lesz, hogy a hadnagy ur ott sem a magasabb műveltséget, sem a pestist addig nem fogja terjeszteni míg ezzel a csoda szerrel kenekedik, oda lábát addig be nem teszi.

Általános megbotrátkozást szült midőn

Tisza István gróf pártja nagyon is kisebbségben volt, annyira, hogy kormányalakítással megbizni nem lehetett, hiszen ez megint inparlamentáris lett volna.

A magyar állam történeti fejlődése, Tisza István egyénisége tiltakozott volna az ellen, hogy a kormányzást ott folytassa, ahol a darabont-kormány elhagyta.

Nagy Györgyék még nem állottak a függetlenségi párttal szemben ellenzékben, de számszerűleg még kevesebben lettek volna, mint ahányan vannak mostan.

A koalíciós pártoknak át kellett venni a kormányt minden áron, csak hogy a nemzetet megszabadítsák attól az áldatlan nemzetellenes szövetségtől, ami a darabont-kormány és a nemzetközi szocializmus között jött létre és az agrár szocializmus, munkásszocializmus és a proletárszocializmus eszméivel méltelyezte meg józan gondolkozású népünket és a vagyonos osztály elleni izgatással a társadalom ellen tört.

Józan gondolkozású népünk később magához tért volna ugyan, de addig, míg ez megtörténik, romboló hatását féltelen erejével éreztette volna minden irányban.

És az volt a legnagyobb baj, hogy ez mind a király akarására való hivatkozással történt, még azok között is, akik a nemzetköziségben a trón és korona ellenségeinek mutatkoznak.

Ezer szerencse, hogy uralmuk rövid ideig tartott, és hogyha rövid ideig tartott is, mégis átította, megfertőztette a nemzeti élet talaját és még nagyobb szerencse, hogy a Lajthántuli kísérletük a Monarchia tulsó felében annyira balul ütött ki, hogy a parlamentáris kormányzat lehetetlenné vált s a különböző elemek csoportosulása a hivatalnok minisztériumot hívta meg a kormányzat vezetésére.

Csényi — a tilalom dacára — este vigan füttyöréssze jelent meg a kaszinóban.

Az ezredes éppen pagát ultimót mond ki, de ahogy meglátta Csényit olyan dühbe gurult, hogy a pagátot elsőnek vágta ki. Azután a szolgálati szabályzat mellőzésével neki rontott a hadnagyra. Ez azonban zsebéből előrántotta és az Obester orrának szegezte — parfümos flaconját azzal, hogy ő most már ibolya illatot áraszt, a tilalom pedig csak addig szól, míg a kátrány szagot ki nem fűldözi magából.

Ha a szer talán nem vált be, azért a patyikus kopasz fejének üstökét cibálja meg, mert az felelősséget vállalt azért, hogy ez minden más illatot ellensúlyoz és csuffá tesz és zsebre vágott érte 5 frtokat.

Az Obester szívét azonban sem ibolya, sem egyéb illattal meglágyítani nem lehetett és az ellutott pagát ultimo befolyása alatt 14 napi szobaáristomot diktált Csényire, ki ezt megkezdendő szomorúan bandukolt rideg legénytanújára. A megmaradt ibolya parfümmel azonban sikerült neki a háziak szoba lányát megvesztegetni, aki azután jól befűtött neki — a házi ur fájával.

Mi pedig a kaszinóban. diadalmenetben hoztuk elő a lomtárból a mécsket és felvontattuk a lécekkbe, melyek most ujjal tele torokkal nyelték a füstöt.

A jegyzőkönyvi köszönet nem lett vissza csinálva, sőt az általam provokált izgága urak mindannyija ünnepélyesen bocsánatot kért tőlem. A kaszinó szolgálja pedig visszavonta felmondását.

Lukács Géza.

A hivatalnok-kabinetet alulról felfelé megbuktatni nem lehet. Hasztalan lép ellenzékbe a parlamenti többség, csak azt érheti el, hogy parlamentjét feloszlatják.

A Monarchia helyzetét a Lajthántuli parlamenti helyzet súlyosbítja éppen most, amikor Bosznia és Hercegovina kikerülhetetlen annektálása mindkét parlament egyöntetű működését teszi szükségessé.

Hogyha a magyar állam parlamentáris kormányzata megérti az idő hívó szavát, a monarchia súlypontja nem Bécs, hanem Budapest lesz.

Az európai szárazföld minden nagyhatalmassága tudni fogja, hogy a magyar király mögött a magyar állam őserője áll, melyet a letűnt ezer év alatt többször lehetett megtörni, de megsemmisíteni — soha.

Dús László.

A helyzet. *Wekerle* Sándor miniszterelnök tegnap este bécsi utjáról visszaérkezett és ma informálja a kabinet tagjait kihallgatásai és tanácskozásai eredményéről. Délben *Kossuth* Ferencnél tett látogatást, akivel másfél órán át tanácskozott. A helyzetben azonban egyelőre döntő lépés nem várható, mert a kormány be akarja várni a bankügyben az osztrák kormány jegyzékét. Mivel azonban Sieghardt osztályfőnök szabadságon van és így osztrák minisztertanácsot nem tarthatnak, ez a jegyzék csak 18—20-ika körül érkezik meg és az első szóbeli tárgyalás január utolsó napjában lesz. Minden valószínűség szerint Budapesten, mert *Kossuth* Ferenc betegsége miatt nem mehet Bécsbe. Addig a parlamenti pártokkal való tárgyalások is függőben maradnak, mert igen kevés képviselő van most Budapesten.

Kaosa a válságról. A politikai helyzetnek tagadhatatlanul nem a legrózsásabb állapotát egyes, a zavarosban halászni szerető boulevard-lapok annyira veszedelmesnek látják, hogy már válságról beszélnek, sőt már valami új kormány programját is közlik élénk fantáziával gyártott mesék kíséretében. Azt elhiszük, hogy az emlegetett *Nemzeti társaskör* szeretne valami felfordulást, de bármilyen történjék is, ami elmúlt, vissza nem jő. Jellemző, hogy most a *Nemzeti társaskört* *Tisza* István nélkül kínálják a nemzetnek. Pedig *Tisza* István volt közöttük a legértékesebb és legegyszerűsebb. Nélküle nem ér a társaskör semmit még — Bécsben sem!

A bankkérdés. Az összes félhivatalos és nem félhivatalos jelentések megegyeznek abban, hogy *Wekerle* miniszterelnök bécsi útja alkalmával se a bank, se a katonai kérdésben érdemleges tárgyalások nem folytak. A királyi audiencián se történtek döntő elhatározások, úgy hogy a miniszterelnök bécsi útja nem igen hozta közelebb a megoldás felé a bankkérdést, amely pedig most a magyar politikai helyzetnek a kulcsát képezi. A függetlenségi pártban tegnap este azt beszélték, hogy a bankkérdésben a differenciák a kormány tagjai között nagyobbak, mint valaha. Ugyanis *Justh* fellépése *Kossuth* tárcáját köti az önálló magyar bankhoz, míg *Apponyi* Albert gróf, aki azelőtt azt mondotta, hogy a nemzeti bank felállítására gazdasági katasztrófára vezet, ma már nem vallja ezt a nézetet és szintén az önálló bank mellett

foglal állást. Ezzel szemben *Wekerle, Andrássy és Zichy* Aladár gróf a közös bankhívei.

A néppárti klub kültagjai közé léptek az elmúlt év folyamán: dr. Molnár István Budapest, báró Billoi Nándor Pozsony, Bulla György Alsókubin, Tassy Károly Ujpest, dr. Unger Richárd Budapest, dr. Imrey La os Budapest, Seyler Károly Bajes, Svarbs József Budapest, ifj. Csávósy Béla Budapest, Bulla Antal Gyula, dr. Kiss Aladár Budapest, Szegh Dezső Budapest, gróf Somssich Odön Ipolyzecsényke, Murin Mátyás Zsolna, Zundl Péter Kalocsa, Mechovics Ferenc Pilisszentistván, Gallner Ferenc Budapest, Farkas Kálmán Csáktornya, dr. Csepela Lajos Ozd, Tóth Imre Budapest, Viosz Béla Budapest, Brix Odön Trencsén, dr. Pados Gábor Veszprém, ifj. Kerekes Géza Budapest, dr. Battlay Dezső Budapest, Huber János Budapest, dr. Rhédey Gyula Veszprém.

A közigazgatási bizottság ülése.

Tegnap, csütörtökön délután tartotta Nagyvárad város közigazgatási bizottsága ez évben első ülését. A szokásos folyó ügyeket tárgyalták s megalakították az albizottságot.

Glac Antal főispán elnökölt s jelen voltak: Rimler Károly polgármester, Bordé Ferenc főjegyző, Papp Miklós kir. pénzügyigazgató, Varró Domokos kir. főmérnök, Vasady Lajos kir. tanfelügyelő, dr. Baróthy Ákos v. főorvos, dr. Thury László v. főgyógyász, Baróthy Pál kir. ügyész, Kanta Jenő áll. főállatorvos, továbbá dr. Hoványi Géza, Rádl Odön, Sulyok István, dr. Berkovits Ferenc, dr. Konrád Márk, dr. Kurländer Ede, Mezey Mihály, dr. Várady Zsigmond és Dayka Endre jegyző.

Az ülés megnyitása után felolvasták a polgármester havi jelentését, amelyből a következő érdekesebb adatokat közöljük:

A közegészségügyi állapot minden tekintetben igen kedvező volt, mert 47 tel több a születés, mint a halálozás s a hevenyfertőző betegségek is csak szórványosan mutatkoztak. Így a vörheny 9 esetben, 1 halálozással; — a hasi hagymáz 6 betegüléssel, 1 halálozással, a kanyaró 11 betegüléssel, halálozás nélkül, ronc-szóros toroklob 5 betegüléssel, 2 halálozással.

A gyermekkorházban 210 bejárt és 57 bentfekvő beteg; — a járványkorházban 6 beteg gyógykezelést.

Született 83 fiú, 82 leány, összesen 165 gyermek, Elhalt 65 fiú, 53 nő, összesen 118 egyén. Városrészenként elhalt: Ujvárosban 18, Olasziban 25, Váralja-Velence-Csillagvárosban 19, a kórházakban 56 egyén.

Hét éven alóli gyermek 35 halt el, szegény beteg 491 gyógykezelést. Dajkaságban volt 504 gyermek.

A közbiztonsági állapot jó volt. Lopás 82, csalás 5, sikkasztás 10, jogtalan elsajátítás 6, vagyonrongálás 7, súlyos testi sértés 9, könnyű testi sértés 13, veszéyes fenyegetés 2 hatóság elleni erőszak 3, fajtalanság 1, gyermekkitétel 1, magánlaksértés 4 és hamispénz forgalomba hozatala 6.

Nyomozás 112 esetben sikeres, 37 esetben sikertelen volt.

Letartóztatva volt 97 egyén, ezek közül eltoloncoltatott 75.

Kihágási feljelentés 203 esetben tétetett, nagyjából csavargás és koldulás miatt.

Külföldre 7 utlevél lett kiadva, ebből 4 Amerikába.

A közadók december havi bevétele elég jó volt, habár 2018 K 56 f. kevesebb kincstári adó folyt be, mint az 1907. év megfelelő idő szakában; de az egész évi eredmény 20435 K 47 fillérrel haladja meg az 1907. évi. D c-m-berben befolyt:

kincstári adóban	62275 K 60 f.
kamatban	2135 K 43 f.
betegpótlási pótdó	3856 K 39 f.
kamatban	58 K 47 f.
hadmentességi díj	861 K 94 f.
kamatban	50 K 22 f.
iparkamarai illeték	3072 K 95 f.
óvodai pótdó	2657 K 46 f.
fegyveradóban	6 K — f.
cselédpénztári díj	18 K — f.

mely összegek a kir. adóhivatalba szállítottak át:

Városi adóban	32389 K 02 f.
vizdíjban	8833 K 49 f.
utadóban	4990 K 34 f.

folyt be.

A jelentést tudomásul vették.

Tudomásul vették a közigazgatási bizottságba az 1907. év elejétől öt tag beválasztását.

Több apróbb ügy elintézése után megalakították a közigazgatási bizottságban működő következő albizottságokat:

Fegyelmi választmány: Frankó Endre, Papp Miklós, Rádl Odön, Varró Domokos rendes; — Miskolczy Barna és Vasady Lajos póttagok.

erdő-rendészeti szakbizottság: tagok dr. Hoványi Géza, Miskolczy Barna, Rádl Odön, szakértő Kolozy Béla erdőfelügyelő;

erőszaki kihágási II-od fokú bizottság: dr. Hoványi Géza, Hlatky Endre, Rádl Odön, dr. Várady Zsigmond rendes, dr. Berkovits Ferenc, Frankó Endre, Mezey Mihály, Sulyok István póttagok;

gyámügyi felelősségi küldöttség: rendes tagok: választottak: Mezey Mihály, Sulyok István, kinevezettek: Miskolczy Barna, Rádl Odön; póttagok: választott: dr. Berkovits Ferenc, kinevezett: dr. Hoványi Géza;

felszólamlási küldöttség: tagok Papp Miklós, Rádl Odön, Sulyok István és dr. Thury László;

börtönvizsgáló küldöttség: kinevezettek: dr. Berkovits Ferenc, dr. Konrád Márk, Rádl Odön, Sulyok István, hivatalból: dr. Baróthy Ákos;

börtönfelügyelő bizottságba kinevezetett Hlatky Endre;

országos tanítói nyugdíjbizottság: elnök Vasady Lajos, tagok: Bordé Ferenc, Sulyok István, hivatalból dr. Baróthy Ákos.

Ragány János.

Megrendítő gyászhir keltett szerdán mély részvétet Nagyváradon. *Ragány* János városi főszámvevő, a városi tisztikar köztisztviselőben állott derék tagja váratlanul elhunyt.

A gyászhir már a kora reggeli órákban elterjedt a városban, de senki sem akart a megdöbbentő hírek hitelt adni.

Két héttel ezelőtt megrendítő csapás sújtotta a családot, kisebbik leányukat, az alig 14 éves Iczát ragadta el a vörheny a családból s most a szerető, gondos családfő nyugszik a gyászos ravatalon.

Ragány János már régebben szenvedett gyomorbetegségben s szeretettel becézett kedves leánykájának halála még jobban megtörte a szerető apát. A temetés óta csak most hétfőn ment fel hivatalába, hogy ismét megkezdje nagy gondtal és fáradtsággal járó működését. Lehet, hogy ez is elősegítette régi betegségének erősebb kitörését.

Kedden délután állapota rosszabbodott s a család elhívott hozzá dr. *Barta* orvost, aki orvosságot rendelt számára. Este azonban oly

magas láz jelentkezett, hogy elvesztette rövid időre öntudatát. Kezelő orvosa szükségesnek talál a, hogy egyik orvos társával látogassa meg a beteget, akinek állapotát súlyosnak találták ugyan, de nem vélték, hogy a katasztrófa oly hamar bekövetkezik.

Szerdán reggel 7 óra előtt ismét meglátogatta dr. *Barta*, de már ekkorra a beteg jobban érezte magát s beszélgetett az orvossal. Hét óra után néhány perccel azonban hirtelen fordulat állott be; elvesztette eszméletét s pár peremulva megszűnt élni.

Az orvosok szerint régi gyomorbetegsége átment a belekre s olyan változást okozott, hogy szív-szelhűdés ölte meg a derék tisztviselőt.

Ragány János buzgó, puritán becsületes főtisztviselője volt Nagyvárad városának, aki erejét meghaladó munkával igyekezett hivatását betölteni. Többször megismétlődő gáncskodással szemben is törekedett a város vagyoni viszonyainak rendben tartására, szigorú takarékossággal. Nagy tevékenységet fejtett ki, mint elnök az iparoktatási bizottságban, az ipariskolák teljesítése körül.

Ragány János még csak 52 éves volt. Nyiregyháza született 1857-ben május 21-én. Iskoláit Debrecenben és Nagyváradon végezte. Közszolgálatát Biharvármegyénél kezdte meg, ahol mint alszámvevő működött 1890-ig. Ekkor megüresedett Nagyvárad város főszámvevői széke, amelyre b. *Déry* József főispán a vármegye kipróbált, derék alszámvevőjét: *Ragány* Jánost nevezte ki, aki azóta 19 éve töltötte be nagy odaadással a felelősségteljes állást. Az utóbbi időben sokszor emlegette, hogy már kifárasztotta a munka s még pár évig szolgál, azután nyugalmába vonul.

A korábbi években nagy szeretettel űzte a vadászatot, de hivatali elfoglaltsága csak kevés időt engedett ezen kedvtelésére.

A részvét méltó módon nyilatkozik meg a megrendítő gyász eset alkalmából.

A városbázán, az ipariskolákon, a Casinón, a Kath. Kőr és a Biharvármegyei Takarékpénztár épületén kitűzték a gyászlobogókat.

A város polgármestere, a gyászhir vétele után még szerdán rendkívüli tanácsulást hívott egybe.

Rimler Károly polgármester megilletődött hangon, szomorúan közölte a tanács tagjaival a hirtelen tragédiát. Hosszasan méltatta *Ragány* János érdemeit: ernyedetlen szorgalmát, kiváló képességeit és képzettségét, a munkabíró erőt, amely 19 éven át vezette a város háztartásának eme legfontosabb tisztségét és mindenkoron közbecsülésben részesült annak korrekt, pontos, feddhetetlen szolgálatáért. A tanács *Rimler* Károly polgármester indítványára kimondotta, hogy *Ragány* János emlékét jegyzőkönyvben örökíti meg, a gyászoló családnak átíratot intéz részvétének kifejezésül, a ravatalra koszorút helyez a város nevében és testületileg fog megjelenni a temetésen. Kimondta továbbá, hogy az elhunyt tisztviselőről gyászjelentést ad ki s ezt megküldi az összes törvényhatóságoknak és városatyáknak. Határozatot hozott arra nézve is, hogy *Ragány* Jánost a város közközlésén temessék el és ezt utólagos jóváhagyás végett a közgyűlés elé terjeszti.

A temetés ma pénteken délelőtt fél 10 órakor lesz az uri-utcai gyászházról.

A város tanácsa külön gyászjelentést adott ki s a tisztikar testületileg vesz részt a temetésen.

A család által kiadott gyászjelentés a következő:

Özv. Ragány Jánosné sz. Magyary Ida és gyermekei Ragány Dezső m. kir. honvédhadnagy és Ragány Juliska; testvére Ragány Ferenc és neje Horváth Ilona úgy a maguk, mint az összes rokonság nevében fájdalomtól megtört szívvel tudatják a felejtetetlen jó férj, apa és testvérnek Ragány János városi főszámvéve, a Bihar megyei Takarékpénztár felügyelő bizottsága, az ipariskola s a női kereskedelmi iskola elnökének folyó évi január 6-án, reggeli 8 órakor életének 52-ik, boldog házasságának 26-ik s közhivatalnokságának 32-ik évében váratlanul történt elhunytát. A drága halott földi maradványai f. évi január 8-án, d. e. fél 10 órakor fognak az Uri-utca 54. sz. gyásházban a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni és a várad-olaszi-i plébánia templomban tartandó engesztelő szentmise áldozat után az olasz-i temetőben örök nyugalomra helyezettetni. Nagyvárad, 1909. jan. 6. Az örök világosság fényeskedjék neki!

A délolaszországi pusztulás.

Az olasz katasztrófáról szóló újabb hírek már az aprólékos részleteket is közlik. A mentési munkálatok igen előrehaladtak, ugyanennyira, hogy már a kisebb romokat is kezdik kiásni. A föld rengése még mindig nem szűnt meg, ez azonban már nem pusztít. A hullákat tegnap 10 hatalmas közös sírba temették. Egyébként mindenütt dezinficiálnak, mert a levegő rendkívül telített. A segély-akció az egész Európában megindult. Magyarországon Vaszari Kolos hercegprímás áll az akció élén.

A katasztrófáról újabb értesüléseink a következők:

Messzina, január 7. Fulci képviselő kezdeményezésére a messzinai katasztrófát túléltek ma a város romjain összegyűltek. Megjelentek többek közt Durante szenátor, Pantane, Faranda, Defelice, Micheli, Salvarore, Orlando, Sasciani és Buceelli. A gyűlés napirendet fogadott el, amely nyomatékosan hangsúlyozza Messina újraépítésének történelmi és nemzeti szükségességét és az iránti bizalmát fejezi ki, hogy a parlament, a nemzeti lélek és az egész civilizált világ óhajának megfelelő eszközökkel új életet fog Messzinában teremteni.

Róma, január 7. A »Sphacteria« nevű görög hajónak, mely élelmiszerekkel, sátrakkal, kötszerekkel és ápolókkal be akart menni a messzinai kikötőbe, abból az egyszerű célból, hogy ott kórházat rendezzen be, mielőtt a kikötőbe bement, tudtára adták, hogy a főbiztos az ostromállapotnál fogva reá ruházott hatalmával fogva a partraszállást megtiltja.

Messzina, január 7. Tegnap esett az eső, később azonban kiderült. A romokból ismét két élő huztak ki. A holttestek kiásását és eltemetését, valamint a fertőtlenítést serényen folytatják.

Róma, január 7. Messzinában egy ember 8 napot töltött a romok közt. Gyöngye volt s egy szót se beszélt. A régi temetőben óriási sirt ástak. Ma is volt földrengés, mely a temető falat ledöntötte.

Cápák a partvidéken.

Róma, jan. 5. Cataniából táviratozzák: A Messzinába vezető tengeri utat egészen ellepték a cápák, melyek újabb áldozatokra leselkednek. Az újabb földrengések Messzinában iszonyu rémületet és kétségbeesést idéztek elő. Az élet-

ben maradtak olyan ordítózásban és jajveszékésben törtek ki, mintha megőrültek volna.

Szakvélemény a katasztrófa okairól.

Róma, január 7. Rizzo tanár, a messzinai obszervatórium igazgatója, aki szerencsésen megmenekülvén Rómába érkezett, a következő érdekes kijelentéseket tette: A tűzveszedelem azal magyarázható, hogy Messzinában és a földrengés látogatta egyéb helyeken is minden házban egy-egy lámpát éjjel is égve hagytak, hogy szükség esetén könnyebben kijuthassanak a házból. Ami a tengerrengést illeti, az egyenes következménye volt a földrengésnek. A tudós azt hiszi, hogy a szicíliai partokon bekövetkezett rázkódás a tenger hullámai révén, a szoros szemközti lévő részén is földrengést okozott, mire a hullámtömeg Messzinába visszacsapódott, eközben azonban erejének jó részét elveszítette. Rizzo személyes tapasztalatai szerint a hullámok csak tíz méternyire csaptak ki, tehát a tengerrengés okozta óriási károkról szóló híradások túlzottak. Rizzo szerint rendkívül beható kutatásnak kell azt a kérdést eldöntenie, hogyan következett be a partok emelkedése. O maga is azt állítja, hogy a parttól bizonyos távolságban levő hajók egyszerre csak szárazra kerültek. Viszont pedig a városkázástól a Via del Seminarióig eső terület tíz méternyire alább süllyedt.

Segélyakció az olaszországi katasztrófa áldozatainak.

Az összes civilizált népek között mély szomorúságot és megdöbbenést keltett az az irtóztató szerencsétlenség, mely Délolaszország egyik legszebb vidékét elpusztította. Virágzó városok, népes falvak s a lakosság ezrei és ezrei pusztultak el, semmisültek meg az irtóztatos csapás folytán.

A népek milliói a legbensőbb részvétellel sietnek a pusztulás által okozott mérhetlen nyomor enyhítésére. A föld minden részéből segítő kezet nyújtanak a szerencsétleneknek. Mi, magyarok sem maradhatunk ebben hátra. Emlékezzünk még arra a nagy áldozatkészségre amelyet a külföld s köztük Olaszország is kifejtett Szeged pusztulása alkalmából. Milliósokat küldött a külföld jótékonyága Szeged újjáalkotására.

Budapestben már megalakult az országos segélybizottság, amely akciót indít a délolaszországi katasztrófa áldozatainak felségélyezésére. A segélybizottság élén az ország legelső méltóságai állanak s a segélybizottságot az egész országra kiterjesztik.

Tegnap e tárgyban Rimler Károly polgármesterhez a kereskedelmi miniszter a következő táviratot intézte:

Az Olaszországot ért csapás az egész emberiséget sújtja. Szívünk, lelkünk és lovaságunk követeli, hogy a segítő nemzetek közzé álljunk. E célból egy országos segélybizottság alakult, mely a hercegprímást, a miniszterelnököt és engemet kért fel a védnökségre. Kérem Nagyságodat, tudassa, hogy vállalkozik-e ezen bizottságnak tagja lenni.

Kossuth.

A távirat vétele után Rimler Károly polgármester azonnal válaszolt Kossuth Ferencz miniszternek a következő táviratban:

A felajánlott bizottsági tagságot a legnagyobb készséggel elfogadom.

Rimler Károly polgármester.

Nagyvárad város közönsége szintén csatlakozni kíván azokhoz, akik a földönfutóvá lett embertársainkért indítottak akciót. Városunkban is meg fog indulni egy ilyen akció és mint mindennek, a mi humánus, ami kulturális, ami csak legkevésbé érdeklí a közönséget, az élén most is fáradhatatlan tevékenységű főispánunk Glac Antal áll.

A főispán ez ügyben most a következő kérelemmel járul a nagyközönség elé:

Kérelem!

Az olaszországi óriási katasztrópha bizonyára szívében, lelkében megrázott mindenkit s bizoyára mindenki felébresztette a fájdalom, részvét és segély nyújtás nemes érzetét, így ezt leírni, azzal a szívekre hatni nem akarok, de kérem a nagyérdemű közönséget, hogy szíve sugallatának és anyagi erejének megfelelőleg küldje el hozzám azon adományát, melylyel szerencsétlen olasz testvéreinken segíteni kíván.

Egyben felkérek mindenkit aki a segélymozgalom bizottságában részt kíván venni, hogy vasárnap, január hó 10-én délelőtt 11 órakor legyen szíves a városháza termében megjelenni, hogy tevékenységünk irányát és módját ott megbeszélhessük.

Nagyvárad, 1909. január 8.

Glac Antal,
főispán.

UJDONSÁGOK.

* **Köszönet a bosnyák-nap rendezőinek.** A városunk társadalmában megnyilvánult nagy lelkesedést, mely a bosnyák-nap alkalmával történt, jó részben Glac Antal főispánnak köszönhető, aki oly fáradhatatlan buzgalommal állott a mozgalom élén. A főispán tegnap báró Mensi őrnagytól Mostárból a következő köszönő levelet kapta:

Méltóságos főispán Url!

A nagyjelentőségű mozgalom, amely Monarchiánk minden részében a Bosznia- és Hercegovinában határszolgálatot teljesítő csapatok részére megindult, Méltóságodban egy nemes résztvevőre és támogatóra talált.

Azon pillanatban, amikor Méltóságod, mint Biharvármegye és Nagyvárad város főispánja ez emberbaráti mozgalom élére állott, a lakosság nemcsak hogy a jó példa által a csatlakozásra indítva érezte magát, hanem Méltóságod személyisége magában is ezen megindult eszmének fényes eredményt biztosított.

Távol az anyaföldtől, benső örömmel éreztük az őszinte részvét és vonzalom számos jeleit, mert ebben azon osztatlan baráti érzelmek és kölcsönös becsülés megnyilatkozását véljük fölhalálni, amely minket az ottani lakossággal összeköt.

A parancsnokságom alá rendelt zászlóalj legénységének nevében fogadja Méltóságod legőszintébb és leghálásabb köszönetemet fáradhatatlan és nemes tevékenységéért.

Méltóságodat további becsülésemről biztosítva, maradok őszinte tisztelője

Mostar, 1909. január 3.

Báró Mensi, őrnagy.

* **A hirlapírók állásfoglalása a tanítókkal szemben.** A Népmvelési Közlöny legutolsó számában megjelent cikkekre, melyben a tanítók állást foglaltak a hirlapírókkal szemben, tegnapelőtt a hirlapírók értekezletet tartottak. Az értekezleten viszont a hirlapírók foglaltak állást a tanítókkal szemben, s eme állásfoglalásukról kommunikét is adtak ki. Mi ez ügyben már nem nyilvánítjuk nézeteinket, mert már előzőleg állást foglaltunk s annak megisméltése illuzorius.

* **Mezey Mihály tolvaja.** Mezey Mihály közjegyző, mint a nagyváradi állami óvodák felügyelő bizottságának elnöke kedden, (január 5-én) délelőtt megbizta Kamocsa Imre (állami óvodai szolgát, hogy a városi pénztárba már beküldött nyugtára vegyen fel 2000 koronát, mint a város által az óvodák részére megszavazott hozzájárulási összeg negyedévi részletét. Kamocsa délelőtt fél 12 órakor el is ment a városi pénztárba, ahol a pénzt 2 drb 1000 koronás bankjegyen fel is vette. Mezeyhez azonban sem délben, sem délután el nem ment, nem vitte el a felvett összeget, hanem, mint a megejtett nyomozás megállapította, az az nap délután 4 órakor induló vonattal elutazott. A szolga valószínűleg Budapest felé ment. Mihály Mezey látta, hogy az eddig feltétlenül becsületésnek látszó Kamocsa, bizalmával visszaélt, a rendőrségen a feljelentést megtette, de akkor már Kamocsát nem lehetett a város területén feltalálni. Elfogatása iránt táviratilag intézkedés tétetett az összes határszéli rendőrségeknél. — Kamocsa Imre 26 éves ref. nagyváradi születésű, volt szabóság, ki feleségével s kis gyermekével Damjanich utca 28. sz. a. lakott. A nyomozás megállapította, hogy Kamocsa épen nem volt reádes ember, éjjeleken át kártyázott s családja napokig nem látta. Legutóbb hétfőn délben volt odahaza s felesége kedden reggel beszélt hozzá utoljára. Személyleírása: magas termetű, hosszukás arcu, kis szőke vágott bajusz, hosszú fekete téli kabát bársony gallérral s zöld plüsch kalapot viselt. Különös ismertető jele jobb szeme alatt 1—2 cm. hosszú forradásos sebhely. Nyomozás folyamatban.

* **Felfüggesztett szakszervezet.** A vas- és fémmunkások országos szövetsége nagyváradi helyi csoportját a m. kir. belügyminiszter felfüggesztette, s a felfüggesztést kimondó körrendeletet tegnap délután fogauatosították Mendelényi Béla fogalmazó és Budaházy Kálmán t. a. számvevő hatósági küldöttek, kik a helyi csoport Lovas-u. 5. sz. a. levő helyiségében megjelenvén, lefoglalták az egylet 2 kor. 32 fillérenyi készpénz vagyonát, az ügy kezelésére vonatkozó összes könyveket és nyomtatványokat. Leltárba vették a berendezést és lezárták a helyiséget.

* **Egy nagyváradi festőművész halála.** Szamosy László festőművész Bécsben elhunyt. A külföldön jó hírnevet szerzett művész itt nevelkedett Nagyváradon, ahol atyja néhai Szamosy Elek mint festő és rajztanár működött s aki első mestere volt a világhíru Munkácsy Mihálynak. Szamosy László atyja halála után elkerült Nagyváradról s hosszabb ideig dolgozott a dr. *Fraknoi* Vilmos c. püspök nagyváradi kanonok által létesített római magyar művészházban s utóbbi pedig családjával Bécsben lakott.

* **A katonai beszállásolás megváltása.** A katonai beszállásolásról és katonatartás megváltásáról alkotott városi szabályrendelet alapján az egyes házakat illető férőhely kimutatások elkészítettvé, illetőleg kiigazítottván, azok a mai naptól számítandó nyolc napon át a katonai ügyosztály 32. sz. hivatali helyiségében oly felhívással tétetnek ki közszemlére, hogy az ezen kimutatásokban megállapított katonatartási kötelezettség ellen 8 napon belül Darvassy Lajos tanácsnokhoz felszólamlás adható be. Ezen alkalomból különösen felhívom az érdekelt háztulajdonosok figyelmét azon körülményre, hogy a katonatartási kötelezettség a kivetett katonák mindenike után évenként febr. hava 15-ik napjáig a városi pénztárba befizetendő öt korona illetékekkel megváltható s az esetben az illető ház a katonatartási kötelezettsége alól — rendkívüli körülményeket kivéve. — a befizetés évére felmentik. Február 15 től történő megváltás esetén a kivetett katonák után egyenként nyolc korona illeték fizetendő. Minthogy a megváltási illetékek beszállási alap

cimén összesítettnek és a gyakorlatokra bevonuló vagy átvonuló katonaság elhelyezésére barakk-épületek emelésére fordítatnak: kettős célt ér el a lakosság azzal, ha a katonatartást megváltja, mert egyrészt a fizetés évében háza a beszállásolás alól mentesítve lesz, másrészt a befizetett összeggel a katonai beszállásolás terheitől való végleges megszabaduláshoz nyújt segédkezet. Felhívom ennélfogva az összes háztulajdonosokat, hogy ingatlanukat terhelő katonatartási kötelezettség iránt érdeklődni, a kivetési lajstromokat megtekinteni s a tartási kötelezettség megváltása tekintetében idejekorán intézkedni sziveskedjenek. Nagyvárád, 1909. január 7. *Rimler* Károly polgármester.

* **Kinevezés.** A nagyváradi kir. tábla elnöke dr. *Nesstor* József ügyvédjelöltet díjtalan joggyakornokká nevezte ki.

* **Magyar zászlók az iskolákon.** Az 1907. évi törvények elrendelik, hogy az összes iskolák el legyenek látva magyar lobogókkal, melyeket alkalom adtán használniok kell. A törvény intézkedését végrehajtandó a miniszter most Bihar megyének 602 magyar lobogót küldött, hogy azokat osszák szét az iskolák között.

* **Találtak egy karikagyűrűt.** Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrségen, I. em. 7. sz. szobában.

* **Uj tartalékos hadnagyok.** A nagyváradi 3. honvéd-gyalogezredbe kinevezett tartalékos hadnagyok névsorát már közöltük. A cs. és kir. 37. József-gyalogezred tartalékába pedig a következők nevezettek ki hadnagyokká: Weinberger Gyula, Kristyóry Sándor, Rennich János. A 7. huszár-ezredben: Szunyogh Andor, gr. Teleky Géza, Miskolczy Jenő, gróf Woraciczky Olivér, Szabadhegyi Ernő, Szilágyi Imre. A 19. táborig tüzérezredben Szintay Kálmán.

* **Elveszett.** Vasárnap délelőtt a Szent László templomtól a Barátok templomáig terjedő uton vagy a két templomban és Szent János- vagy az Uri-utcán egy gyöngyház olvasó, egy gyöngyház keresztel elveszett. Szives megtaláló nagyon kéretik a lap kiadó hivatalában jelentkezni hol illő jutalomban részesül, annál is inkább, mert elveszett olvasó forrón szeretett drága, kedves emlék.

* **A Korona kávéházban** esténként óriási sikert aratnak az ujonnan szerződöttest Zauerrieg testvérek a kitűnő kigyőmberek, valamint a Dévai-pár. Kezdeté este 9 órakor. Szabad bemenet.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: Tatárjárás.
Szombat: Parasztbecsület. Harag.
Vasárnap délután Sultán. Este: Pádua hercegnője,

Pádua hercegnője. Vasárnap este előkelő irodalmi esemény színhelye lesz a Szigligeti-Színház. Wilde Oszkár »Pádua hercegnője« című nagy történelmi dráma bemutatása olyan darabhoz juttatja a közönséget, amelyet eddig a világ egyetlen színpadán sem adtak elő. A darab a középkori Páduban játszik s ennek a tüneményez korszaknak ragyogó, klasszikus, megrázó képét tárja föl. Az egész dráma egy nagy, fenséges szerelmi tragédia, mely a maga egészében és részleteiben a női lélek vergődésének és az emberi szenvedélyek harcának mély és erős vonásokkal való hatalmas megrájlása. Az előadás iránt természetesen nagy az érdeklődés. A címszerepet — melynek eljátszása a Toska, Fedora, vagy a Boszorkány címszerepének nehézséget egyesíti magában — Siknő Kürthy Margit fogja eljátszani.

IRODALOM.

Fagyöngyök.

A Holnapisták dekadens költészete egyre jobban foglalkoztatja az irodalmi köröket és egyre többen itélik el azt. Mikor az első le-sujtó kritika *Görcsöni* Dénes tollából megjelent sokan túlszámolták tartották azt és ime most már irodalmunk elismert vezérei: *Rákosi* Jenő, *Mikszáth* Kálmán, *Szabolcska* Mihály, éppen olyan erősen elítélik e szecessziós versgyártást, mint *Görcsöni*.

Tegnap a *Petőfi Társaság* naggyűlésén *Kemendi* Géza fordult ellenük »Fagyöngyök« című elmékedésében. A modern magyar irodalomról szól, amely *elrugta maga alól a nemzeti talajt* és behurcolja a *fagyöngyöt*, mely idegen talajon nőtt. Rombolás és menthetetlen pusztulást hirdet valamennyi új költő és gyönyörűségét leli ebben. Pedig nekünk nem a rothadás, a lerombolás lyrájára, hanem az igaz költészet reményfakasztó virágaira van szükségünk, hogy nagy szomorúságunkban vigasztalást találjunk. A verseik legnagyobb része *teljesen érthetetlen*, olyan, amelyhez, mint valami patikaszerhez, használati utasításra volna szükség, hogy állítólagos mélységeibe behatolhassunk. A felolvasó ezt több idézettel illusztrálta és végül azt a reményét fejezte ki, hogy a modernnek előbb-utóbb megújják a cifra idegen köntöst és betérnek az ősi házba, amely tárva áll mindenki számára.

Hasonló irányu volt *Lampertk* Gézának a modern dekadens költőkről irt verse is.

A »**Borászati Lapok**« jubileuma. Hazánk egyik legrégebb és legtekintélyesebb gazdasági szaklapja, a »Borászati Lapok« most töltötte be negyvenedik esztendejét. 1869-ben indította meg dr. Entz Ferenc orvos, aki utóbb a budai Gellérthegyen létesített első vincellériskola igazgatója lett. A lapnak akkoriban országos nevű férfiak, mint Somssich Pál, Korizmich László, stb. voltak főtámaszai. A »Borászati Lapok« nemcsak terjedelemben nőtt, hanem egyre nagyobb jelentőségre tett szert, különösen mióta a filoxera és egyéb szőlőbetegségek folytán a bortermelés és szőlőfelújítás mind nagyobb szakértelmet követelt és nem volt negyven év alatt olyan jeles szakférfia az országnak, aki ismereteit nem ezen lap útján terjesztette volna. A jubileum alkalmából a lap dr. Drucker Jenő szerkesztésével egy több, mint száz oldalra terjedő jubiláris emlékfüzetet adott ki, melyben hazánk legjelesebb szakírói részint remiscientiákat, részint aktuális szakcikkeket közölnek. A számos illusztrációval élénkített füzet elején több agrárius tekintélytől hoz emléksorokat; így Darányi Ignációl, gróf Zselénski Róberttől, Dobokay Lajostól, dr. Lónyay Ferencről, dr. Bernáth Istvántól, Rubinek Gyulától, Bernáth Bélától, dr. Baross Jánostól, stb. A szakcikk közül kiemelendők: Dobokay Lajos, min. tanácsos és országos borászati kormánybiztos tanulmánya a borvám érdekében folytatott küzdelemről, dr. Lónyay Ferenc, min. tanácsos cikke az új bortörvényről, Rubinek Gyulának, az O. M. G. E. igazgatójának cikke a termelés és forgalomról, dr. Istvánfi Gyula, egy. tanár két cikke az ampelológiai intézetről és a lisztharmat betegségről, azonkívül dr. Szilárd Ferenc, Kosinszky Viktor, Rácz Sándor, Horváth Antal, Czeiner Nándor, Vargha Imre stb. cikkei. Ismerteti a füzet számos kép kíséretében a pincemesteri tanfolyam intézetét és ráckevei királyi pincegazdaságot. A füzet végén a magyar szőlőmívelés állapota van borvidékenként leírva. Ezt a diszes és irodalmi becsű emlékfüzetet a lap összes előfizetőinek ingyen küldi meg. A lap kiadóhivatalában (Budapest, IX., Üllői-ut 25. II. 11.) és könyvkereskedőknél 2 koronáért bárki megszerezheti.

TANÜGY.

Beiratások a jogakadémián. A helybeli kir. jogakadémián a beiratások az 1908—1909. tanév II. felére t. évi január hó 7—19-ig tartanak. Az egyes tanárok külön névjegyzékébe való beiratkozásnak legkésőbb f. évi jan. 22-ig kell megtörténnie. A tandíj előzetesen lefizetendő, ugyancsak a Mensa Academica javára 1 korona. Az alapvizsgálatok 20., 21. és 22-én tartatnak. A nyilvános előadások t. évi január 23-án kezdetnek meg. *Az igazgatóság.*

EGYESÜLETEK.

A Szigligeti Társaság ülése. A Szigligeti Társaság folyó évi január 9-én, szombaton délután 5 órakor a Gazdasági és Iparbank helyiségében választmányi ülést tart. Tárgyak: Folyó ügyek. — Szigligeti életrajzára kiűzött pályázatról jelentés.

Igazságszolgáltatás.

Az 1909. évi esküdtek.

A folyó évben működő esküdtek névsorának közlését már előbbi számainkban megkezdjük. Folytatólag még itt adjuk a névsor további részét:

Leelőssy Sándor Sarkad, dr. Lengyel Zsigmond, Leitner Márton, Leszkai János B.-Sz.-Márton, Leszner Alfréd, Lévy Vinceó, Ermihályfalva, Levitter Miksa, Léwy József Nagyszalonta, Lovass Sándor, Ermihályfalva, Lovassi Sándor Nagyszalonta, Lukács Géza, Lukács István, Lukács Ödön, Madarász Gyula, Magoss Elek Bártánd, Magyar Gyula, Magyar Jenő, Magyar Miklós Székelyhid, Makai Sándor Ugra, Mákos Imre Bihar, ifj. Makra István B.-Nagybajom, Maresó János Sarkad, Marjai Albert Bihar, Marjai Ferenc Bihar, Markbreit Sándor, Markély János, Markovics Antal Inánd, Markovits Sámuel, dr. Márkus László, Márton Ferenc Sarkad, Márton István Nagyszalonta, dr. Mártonffy Boglár, dr. Mártonffy Marcell, Mayr Sándor, Méhes Lajos Bihar, Mertz János, Meskó Boldizsár, Mezey Ignác Zsáka, Mezei János, Mihály Pál, Miskolczy Barnabás, dr. Moczár József Nagyszalonta, Mogyorós Gergely Nagyszalonta, dr. Molnár Imre, id. Molnár István Nagyszalonta, Molnár János, Molnár Lajos, Molnár Lajos, Molnár Ödön, Morvay Vilibáld, dr. Moskovics Miksa, dr. Moskovits József, Mózes Imre, Müller György Nagyszalonta, Nadányi Jenő, T. Nagy Gyula Komádi, Nagy Illés Bártánd, Nagy Imre Élesd, Nagy Imre M.-Telegd, Nagy Imre Ugra, ifj. Nagy József Nagyszalonta, Nagy Lajos B.-Nagybajom, Nagy Lajos, Nagy Miklós M.-Telegd, Nemes Gyula, Nilgoss János Ujpalota, Novák János, Nozák Rudolf, Nyári István B.-Ujfalva, Nyisztor Alajos, Oláh Ferenc, dr. Olasz Béla, Olasz Elemér, Olasz Imre Darvas, Óó Mihály, dr. Ormai Lajos Nagyszalonta, Ország Antal, Paczauer József, Paiser Károly, Gy. Pálfi Balázs Komádi, dr. Pálfi Gyula Margitta, ifj. Pálfi István Komádi. Folyt. köv.

TÁVIRATOK.

Balkáni események.

Zimony, január 7. Paulovics ezredes Oroszországba utazott, hogy Szerbia részére lovakat vásároljon. Állítólag Oroszország az állami ménésből 1000 lovat ajándékozott Szerbianak.

London, január 7. Egyik előkelő angol lap azt írja, hogy ha Ausztria-Magyarországnak eljárása nem lesz Törökországra kielégítő úgy a tavasszal az első szerb aki a Drinat átlepi meglozza kezdeni a háborút. A háboru pedi Ausztria-

Magyarországra sokkal több pénzbeli aldozatba kerül, mint a Törökországnak nyújtandó kedvezmények.

Szófia, január 7. A bolgár kormány közölte a portával, hogy szívesen kezd vele újra tárgyalást, de a konstantinápolyi irányadó embereknek előbb be kell látniok, hogy a tárgyalásnak most végleges eredménnyel kell végződnie és ha a török kormány elfogadja a bolgár kormányt az az álláspontját, hogy Bulgária nem fizethet pénzbeli kárpótlást függetlenségéért. A bolgár áruk bojkottja nagy nyugtalanságot velt, s a bolgár kormány energikus lépéseket fog tenni.

Merénylet Viktória királyné ellen.

Budapest, január 7. Viktória spanyol királyné ellen Magyarországon való tartózkodása alkalmával állítólag merényletet követtek el. A vadászat alkalmával ugyanis, amikor a királyné mélyen bent volt az erdőben, egyszerre élesen felsikoltott és homlokához kapott, mely vérzett. A sebet egy puska golyó okozta. A vizsgálatot nyomban megindították, azonban semmit sem sikerült kinyomozni. Az eset azért derült csak most ki, mert akkor Frigyes főherceg megtiltotta annak elmondását.

Görög-török barátság.

Berlin, január 7. Szalonikiből jelentik: Törökország és Görögország között nagyon kiélesedett a helyzet és bonyodalmak bekövetkezéséről félnek. Az albánok már lemezárúval fenyegetik a görögöket.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, jan. 8.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	—	10.38
Rozs okt.	—	8.96
Zab májusra	—	—
Zab okt.	—	7.04
Tengeri máj. 1908.	—	6.85
Tengeri jul.	—	6.69

Ertéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

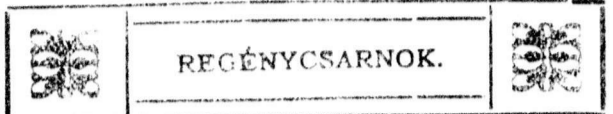
Budapest, jan. 8.

Osztrák hitelrészvény	—	631.25
Magyar hitelrészvény	—	748.—
Leszámitoló bank	—	743.75
Rimamurányi	—	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	—	692.25
Közuti vasut	—	552.—
Városi villamos vasut	—	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. jan. 8.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	240.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	95.50
Magyar nyeresemény sorsjegy kölesön	—	33.50
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	—	94.50

REGÉNYCSARNOK.

EMIKE.

IRTA:

HAJDU IMRE.

(Folytatás.)

23.

— Borzasztól hát ily piszkosan, rongyosan járhatja őket Filemon bácsi? hisz' amint látom, hatnak sincs három jó csizma a lábán.

— Nincs ott talán tiznek sem egy pár, — egészíti ki Pista.

— Nem is csoda, — veti oda István szárazan, — hol az apa hanyag, az anya gyenge s majomi szeretettel kényeztet el egy vad csoportot, ott a vásott gyermekek kifognak szüleiken s kétséget sem szenved, hogy a fegyelmetlenség szárnyain a szülei tisztelet, szemérem és becsületérzés el szoktak repülni.

— Igen ám, de végtére is —

— Azt akarod kérdeni, hogy miként járathatja így? — vág szavába István.

— Igen.

— A megfajtás ép oly egyszerű, mint természetes: e fiuk korra nézve nem egyenlők s így egyformán nem öltöztethetik őket, mert ez ellen ismét a nagyobbak protestálnának, amit a gyenge szülők természetesen figyelembe vesznek; de tegyük fel, hogy öltöztetnék, valóban ritka szülőnek van módjában ennyi vásott ruhamolyt mindannyiszor egyenlően kiöltöztetni, amennyiszor ezt a pajkosság okozta szükség kívánja; ily körülmények között vesz tehát a szegény szüle egynek, kettőnek vagy háromnak öltözéket, amint azt t. i. az égető szükség kívánja; de mit tett ezzel? az egyenlenség magvát szórta el; mert pár óra múlva, amint a kielégített fiuk ruháikat felveszik, a többi elégtelen irigy testvér lefogja s azokkal a zsidópiszkákkal, melyeket a nyakokban latsz üggni, olyan szépen lefejtetnek róluk a ruhát, mintha csak ennek végbevitelére végtelen napszamba fogadták volna őket.

— S mit szol mindeire az apa?

— Előbb jót nevet rajta, amint fia mint a tépet varjak jelennek meg előtte, azután könnyelműen veti utána: »hiszen ezek ugyanis huszárok lesznek.«

— Köszönöm az ilyen nevelési rendszert. — vetem utána lehangoltan, mialatt a kaput megközeleltük, hol a már előbb említett rendetlen csoportozat, azt sem mondva, hogy befellegzett, bámészan várt reám.

— Itthon van-e édes apátok öcsém? — kérdé István a kapun befelé haladva.

— Menjen be, nézze meg, azután majd megtudja, — lőn a hányott vetett válasz.

— Hát aztán szép öcsém! ki ment most el tőletek azon a kocsin? — érdeklődik Pista.

— Hát biz a nevelő volt egye meg a farkas! — az ment el és nem is jön má' vissza, mert ezüst kanalat lopott, — egészíti ki egyszerre tizehat torok — de hát ez ki-csoda? — mutatnak rám mindannyian egyszerre, mialatt úgy körülfogtak, hogy lehetlenné vált a további mozdulhatásom, önként értetődően, hogy be sem várták tisztességes bemutatásomat.

— Ur isten! mire jutottam? — sopánkodék magamban, — most már hogyan szabaduljak ki a hiából, lám! lám! az ördögös Pista jóslata mégis beteljesedett, — ilyen s ehhez hasonló fobáskodások között csak vártam, hogy majd tágitanak az urficskák; de sajnos, e reményem fűtbe ment, mert a helyeit, hogy tágitottak volna, még jobban közrevettek. Lovamat inkább szilajnak, bokrosnak, mint szelidnek lehetett volna mondani, de a vad állat egyszerre bárányzelidde vált s velem együtt oly zavarba jött, amint a szó szoros értelmében a lefűleltünk, hogy bátran lehetett volna ágyu sötétetni alatta; az igaz, hogy sarkantyumat távol tettem lovam oldalától, kikerülődő a beösvét kezhetőnek vélt veszélyt; de nem tettem volna ezt bár, alig hiszem, hogy az első pillana b n menekülhettem volna. (Folyt. köv.)

DENT GLOVES ÉS FOWNES GLOVES

A VILÁG LEGJOBB KEZTYŰI KAHATOK

PF AFF CZÉG

PF AFF CZÉG

VADÁSZ KÜLÖNLEGESSÉGEI MEGÉRKEZTEK

PF AFF CZÉG

LONDON PARIS ÉS BERLINI

NYAKKENDŐ ÚJDONSÁGAI PAZAR VÁLASZTÉKBAN MEGÉRKEZTEK

Nagy alkalmi vásár.

Legcélszerűbb ajándéktárgyak

hölgyek és urak részére.

Külön gyermekjáték osztály.

Szép kivitelű gyermekjáték-ujdonságok.

Francia babák óriási választékban és rendkívüli nagy választék játék különlegességekben, melyek legolcsóbban kaphatók

Waldmann Ernő

Dizsműárak, sport és utazó cikkek üzletében, Rákóczi-ut, az Orsolya-zárdával szemben.

Interurban Telefon 371.

Közgazdasági Korona Takarékos és Hitelszövetkezet.

Belépési felhívás

a Közgazdasági Korona Takarékos és Hitelszövetkezet

II. évtársulatába.

A második évtársulat 1909. január hó 1-én kezdődik és tagjait három éven át üzletrészenként 1 korona befizetésére kötelezi.

Három hónapon át történt befizetés után amennyiben a részletek pontosan be lettek tartva az összeg $\frac{1}{3}$ részét a belevők kölcsön vehetik.

A beiratások üzletrészenként 20 fillér beiratási díj lefizetése mellett a Közgazdasági Bank Részvénytársaság (Teleki-u. 10.) üzlethelyiségében s a körözött aláírási iven történik.

A heti egy koronás üzletrészeket minden helybeli szövetkezeti tag lakására küldött, óvadékkal bíró pénzbeszedő szolgál szedi be.

A vidéki szövetkezeti tagok befizetéseiket a postatakarékpénztár útján portómentesen teljesíthetik.

Közgazdasági Korona Takarékos és Hitelszövetkezet.

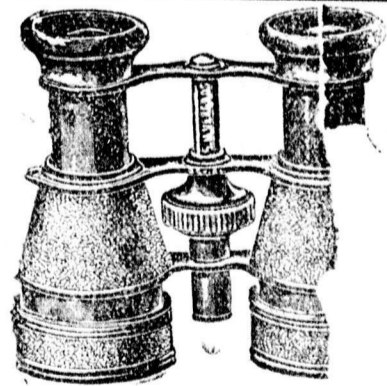
Tüzifát

legolcsóbb napi áron házakhoz :: szállítanak ::

Weiszberger és Társa
tüzifa kereskedők.

Megrendelő iroda: Stein Lajos
Nagyvárad, Fő-utca Nyiri ház.

Fatelep: Várad-Velence. — Telefon: 688.

Megfelelő szemüvegek orcsiptetők, francia színházi látcsövek, kipróbált hőmérők, mérnöki műszerek nagy választékban kaphatók

Klein Húgó

14 szerésnél Nagyvárad, Rákóczi-út (Orsolya zárda.)

Javítások rögtön eszközölte nek! !! Saját műhely!

Megnyitak a Fekete Sas nagyszálloda éttermei.

Nagyvárad valóságos látványosságát képezi a Fekete Sas éttermei és földalatti (souterrain) vendéglőhelyiségei. Pazar fény közepette a legmodernebb berendezés biztosítja a kitűnő kényelmet ezen helyiségekben.

Kitűnő magyar és francia konyha, kiváló bel és külföldi borok, Dréher féle dupla márciusi sör.

Társas étkezések céljára a legalkalmasabb helyiségek állanak rendelkezésre. Valóban méltán rászolgál ezen helyiség és annak fáradságot nem kimélő bérlője BENRÁD ALBERT arra, hogy a nagyközönség őt pártfogásban részesítse.

Magyar kir. államvasutak Igazgatósága.

30379—C. III. sz.

Uj személy díjszabás életbeléptetése

A m. kir. államvasutak igazgatóságától nyert értesülés szerint a Nagy-Tapolcsány—Bosány—Troncséni helyi érdekű vasuton 1909. évi február hó 7-én új személy díjszabás lép életbe, mely által a menetdíjak részben leszállítatnak, részben pedig feléltetnek.

Az új személy díjszabás, melylyel a megnyitás napján életbelépett, díjszabás érvényen kívül helyeztetik, a m. kir. államvasutak díjszabás elárúsító irodájában (Budapest, Csengery-utca 53. sz.) annak idején 20 fillérért lesz kapható. Az igazgatóság.

Gőzmosóda vegytisztítógyár

Nagyvárad, Gilányi-utca.

Mos, vasal s vegyileg tisztít

Mindennemű fehérneműek mosását a legnagyobb pontossággal eszközöljük. — A vegyi tisztítóinkban női és férfi-ruhák, blousok, függönyök, szőnyegek a legszakyszerűbben lesznek elkészítve.

A ruhák el- és hazaszállítását saját kocsijaikkal eszközöljük

Vidéki és városi telefon szám 398

Hirdetések

felvétetnek

a kiadóhivatalban.

Belépési felhívás.

A nagyváradai hitelbank takarékos és segély szövetkezet 7-ik évtársulatába.

A nagyváradai hitelbank takarékos és segély szövetkezet 1909 január 1-én új 7-ik évtársulatát kezdi meg.

Ezen szövetkezet célja, hogy tagjait apróbb betétek által a tőke takarításra buzdítsa, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt.

Tagja lehet a szövetkezetnek bárki ki magát három éven keresztül hetenkint legalább 20 fillér befizetésre kötelezi.

Minden tagnak joga van befizetésének 4—5 részét minden kezes nélkül kölcsön képen felvenni, mely kölcsönnél a legmértányosabb kamat lesz felszámítva.

Beiratás díj címén minden üzletrész után 10 fillér fizetendő. A könyvecskét már az első heti betét és beiratási díj befizetése után kiadjuk. Vidéki tagok a heti befizetéseket postán, (cheque) lapok útján teljesíthetik.

Befizetések bármely hétköznap d. e. 9—12-ig d. u. 3—5-ig teljesíthetők.

A nagyváradai hitelbank takarékos és segély szövetkezet igazgatósága.

Az elli ujdonságok már megérkeztek!!

Férfi kalapok, ingek, nyakkendők, és zsebkendők különlegességek, női berling, gyapjú és selyem kendők, és escharpok. — Schroll féle sílónok és vásznak paplanok mesés olcsó árakban! Szabó kellékek, bétés árak!

Kézimunkák és minden hozzávalók

!! FELTŰNŐ OLCSÓ ÁRAK !!

KLEPFER ALBERT

— FÉRFI ÉS NŐI DIVATÁRU SZÁBÁN. —

Nagyvárad, Teleky-utca 28 szám.

:: TELEFON 703. ::

Belépési felhívás a Polgári takarékos és segélyszövetkezet 14-ik évtársulatába.

A Polgári Takarékos és Segélyszövetkezet 1909. január 1-én új évtársulatot nyit, mely 156 héten át vagyis 1911 év végéig tart. Mindenki tetszésszámban szeritlan jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenkint 20 fillér (10 kr.) fizetendő. A három év eltelte után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik s mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerülthaszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és önségélyt nyújtani, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések dacára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyeresémet hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg 4% részét 6%-os kamattal mellet minden előleges bejelentés nélkül kölcsönkép felveheti.

Vidéki tagok a heti fizetéseket postai cheque-lapok útján teljesíthetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenként 10 fillér (5 kr.) beiratási díj fizetendő s egy heti részlet lefizetése után már mindenki megkapja saját nevére irt könyvecskét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik az 1909. január 1-től kezdődő 14-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

A Polgári Takarékos és Segélyszövetkezet igazgatósága.

Az évtársulatok befizetéseit vasárnap kivételével a hét bármelyik napján eszközölhetők.

Globusz

fém tisztító
kivonat

minden más tisztítószer felülmúl

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás W o l f r a m lámpa darabja 450 kor. 100 gyertyásé 7 kor. 50 fill.

10 db. egyidejű vételűl 10% eng.

Sima izzólámpa darabja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindennemű izzólámpa különlegességek, fényképezési lámpák, ugyancsak 5 százalékkal kartell áron alól kaphatók.

Csillárok,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön e célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos mozi lámpákat

1/2 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514

Főszerező telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat